

Література:

1. Горобець С. М., Горобець О. В. Особливості викладання дисципліни «Бази даних» для здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Статистика». *Нові технології навчання* 2020. Вип. 93. С. 70–75.
2. Кірей К.О. Особливості формування великих даних у процесі підготовки ІТ-фахівців. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили. Серія: Педагогіка*. 2018. Вип. 307. Том 319. С. 34–39.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-277-7-188>

**FREE SOFTWARE AS AN ALTERNATIVE TO PROPRIETARY
IN ORGANIZATION OF DISTANCE EDUCATION
IN THE INCLUSIVE PRIMARY SCHOOL CLASS**

**ОРГАНІЗАЦІЯ ДІСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ
В ІНКЛЮЗИВНОМУ КЛАСІ НАЧАЛЬНОЇ ШКОЛИ**

Polishchuk T. V.

*1st year master's student, specialty
015.39 Digital technologies
Berdyansk State Pedagogical University
Berdyansk, Ukraine*

Поліщук Т. В.

*студентка 1 курсу магістратури
спеціальності
015.39 Цифрові технології
Бердянський державний педагогічний
університет
м. Бердянськ, Україна*

Aliksieieva H. M.

*Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor at the Department
of Computer Technologies
in Management and Education
and Computer Science
Berdyansk State Pedagogical University
Berdyansk, Ukraine*

Алксєєва Г. М.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри комп'ютерних
технологій в управлінні та навчанні
й інформатики
Бердянський державний педагогічний
університет
м. Бердянськ, Україна*

Актуальність. Проводити заняття віддалено, не бачити учнів, не мати можливостей пояснити особисто й допомогти в момент виникнення проблеми. Вимушене дистанційне навчання стало викликом для всіх учасників освітнього процесу: вчителів, учнів та

батьків. Організувати якісне навчання з використанням цифрових технологій, надихати й мотивувати учнів, давати раду технічним проблемам виявилось зовсім не просто. Як визначено в наказі Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 № 466 “Про затвердження Положення про дистанційне навчання”, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 квітня 2013 р. за № 703/23235, дистанційне навчання – це індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій. У ході планування навантаження кожного заняття слід мати на увазі, що самостійне опрацювання матеріалу учнями триває довше, аніж виклад цього матеріалу вчителем. Варто скоротити, наскільки це можливо, обсяг матеріалу. Це означає оптимізувати тематичне планування, вилучити несуттєві фрагменти, комбінувати матеріал кількох тем в одну. Також доцільно переглянути очікувані результати навчання і встановити дещо нижчий їх рівень або цілком їх скоригувати, якщо в умовах дистанційного навчання їх досягнення є надто складним [1] навіть для нормотипових дітей, тоді як в умовах скорочення часу комунікації між учасниками навчального процесу, дуже важко, особливо у перших класах, налагодити взаємозв'язок з дітьми з особливими потребами.

Отже, мета дослідження: освітити практичні проблеми реалізації завдань освітньої траєкторії учнів першого класу з особливими освітніми потребами в дистанційному режимі та в системі онлайн з урахуванням їх навантаження.

Розкрити причини низької продуктивності дистанційного навчання у першому класі дітей з особливими потребами із за довготривалої адаптації зі свого досвіду роботи асистентом вчителя у навчально виховному комплексі.

Сутність дослідження. Інтерактивне навчання – це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, яка має конкретну, передбачувану мету – створити комфортні умови навчання, за яких кожен учень відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність [2].

Отже для того щоб створити комфортні умови для дітей з особливими освітніми потребами ми маємо спиратися на чотири головні принципи дистанційного навчання, а саме (рис. 1).

Принцип інтерактивності. Усі діти мають навчатися разом, але з допомогою комп'ютерно-інформаційного середовища. Тобто дитина з особливими освітніми потребами має продовжити контактувати з друзями, однокласниками, учителем, асистентом вчителя [3].

Коли дитина приходять до школи у перший клас, це передбачає, що вона має соціально адаптуватися, починаючи зі знайомства з однокласниками та налагодженням відносин, але як показав досвід, дитина з особливими потребами взагалі важко орієнтується дивлячись на екран монітору, і дуже добре, коли в класі опинились знайомі з дитячого садочку. По друге, більшість дітей навчаються за допомогою смартфонів, що значно обмежує їх навіть у візуальному контакті.

Рис. 1. Головні принципи дистанційного навчання

Принцип диференціації. Дистанційне навчання передбачає навчання за можливостями кожного з учасників навчального процесу, тут застосовуються технології різнорівневого навчання [3].

Зі свого досвіду можемо сказати, що на вимогу тривалості уроку у першому класі 10 хвилин, не можливо перехопити на себе увагу дитини, тоді як вона намагається почути та зрозуміти пояснення вчителя.

Принцип індивідуального підходу. Обов'язково треба враховувати форму порушення дитини з особливими освітніми потребами і можливості її комунікації для того, щоби вона ефективніше продовжила навчання [3].

Під час уроку діти дуже потребують схвалення та підтримки з боку вчителя, отже враховуючи свій досвід, дитина дуже хвилюється якщо її не спитали, коли вона підняла руку, або соромиться відповісти якщо не встигає за темпом уроку.

Принцип пластичності. Навчання має відбуватися в необхідному темпі учня. Якщо один учень з особливими освітніми потребами швидко адаптувався до онлайн-уроків, може висидіти їх, то іншому учню буде складно адаптуватися, і він може не зрозуміти, що відбувається подальше навчання, і що на моніторі – це все живі люди, які його раніше бачили, яких він добре знає. Тож треба враховувати темп учня [3].

Перебуваючи вдома з батьками, дитина відчуває себе більш розкутою, та дуже часто дозволяє собі балуватися, не звертаючи на зауваження дорослого. До того ж якщо дитина дійсно не знає тих кого бачить в екрані це просто на початку навчального року змушує ховатися під час онлайн уроку. Бували випадки, коли дитина починала нервувати та навіть плакати.

Тож треба зауважити, що ці принципи вкрай важко застосувати для учнів першого класу дистанційної форми навчання, за відсутністю попередньої можливості соціально адаптуватися в шкільному середовищі.

Освітній процес під час дистанційного навчання осіб з особливими освітніми потребами забезпечується за участі вчителя, але гарантом зворотного зв'язку з дитиною є батьки, які сприяють реалізації індивідуальної освітньої траєкторії дитини. Втім, у процесі дистанційного навчання як діти, так і вчителі, стикаються з низкою перешкод: індивідуальні особливості розвитку дитини, нові умови навчання, невміння використовувати комп'ютерні технології та інтернетресурси й ін. Під час дистанційного засвоєння знань спостерігається зниження ступеня сприйняття та складність виокремлення необхідної інформації дітьми з ООП, погіршення стану здоров'я через постійний контакт з ІКТ, зниження ролі вчителя в освітньому процесі [4].

У цій ситуації батьки є сполучною ланкою між учителем, асистентом учителя та дитиною з особливими освітніми потребами. Значним фактором є те, щоби батьки стали нашими партнерами

в навчанні. Адже безпосередньо батьки вдома поруч із дитиною й можуть їй допомогти. Отже важливу роль виконує асистент вчителя, ведучи спостереження за роботою дітей задля подальшого аналізу їхньої роботи та консультації батьків щодо методів та прийомів роботи, а також визначення які завдання дитина може зробити самостійно, що з підтримкою дорослого, що разом із дорослим, а з чим дитина не може впоратися навіть із підтримкою.

Основні висновки. Діти з особливими потребами не можуть здійснювати самостійну навчальну діяльність, особливо учні молодшого шкільного віку які не мають достатнього досвіду, а оскільки немає безпосередньої можливості здійснювати контроль за діями дітей з боку вчителя, як наслідок дистанційна форма навчання призводить до зниження засвоєння матеріалу та мотивації.

Працюючи асистентом вчителя, під час спостережень за дітьми, дуже важко визначити академічну доброчесність з боку батьків, які намагаються де які завдання виконати за дитину. Тому вкрай важко провести діагностику та динаміку розвитку.

І насамкінець важливо додати, що після аналізу ефективності технологій, використаних під час дистанційного навчання, доцільно було б розширити можливі технологічні рішення для забезпечення безперервності навчального процесу, організувати підвищення кваліфікації для вчителів залучених у інклюзивній освіті, запропонувати ознайомчі курси для батьків чи окремі та індивідуальні заняття для учнів. Бажано, щоб досвід, набутий за умов вимушеного екстреного переходу до умов дистанційного навчання, а також в наслідок кризової ситуації обумовленої війсьним часом, був використаний як для розвитку цифрових компетентностей, так і для рефлексії щодо особливостей розвитку дитини з особливими потребами в умовах кризових викликів, що без сумніву є важливим елементом у забезпеченні індивідуального розвитку дитини, її успішної взаємодії у найближчому просторі та соціальному оточенні з подальшою інтеграцією у суспільство.

Література:

1. Kravchenko N. V., Alyeksyeyeva H. M., Gorbatyuk L. V. Curriculum Optimization by the Criteria of Maximizing Professional Value and the Connection Coefficient of Educational Elements, Using Software Tools: (ICTERI 2018: 14th International conference on ict in education, research, and industrial applications) [Електронний ресурс] (Kyiv, Ukraine,

May 14–17, 2018). *CEUR Workshop Proceedings*. 2018. Vol-1. Pp. 365–378. URL: <http://ceur-ws.org/Vol-2105/10000365.pdf>

2. Metodichni rekomendazii-dustanciyna osvita-2020.pdf С. 3–10
URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20rekomendazii/2020/metodichni%20rekomendazii-dustanciyna%20osvita-2020.pdf>

3. Кравченко Н., Алексеєва Г., Горбатюк Л., Хоменко С. Організація виховної роботи закладу освіти під час карантину засобами інформаційно-комп'ютерних технологій. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*. Серія : Педагогічні науки : зб. наук. пр. Вип. 1. Бердянськ : БДПУ, 2022. С. 177–188.

4. Овсянніков О. С., Алексеєва Г. М. Комп'ютерне середовище науково-дослідної роботи студентів інженерно-педагогічних спеціальностей комп'ютерного профілю як об'єкт проєктування. *Молодь і ринок* : науково-педагогічний журнал. Дрогобич : Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка. 2019. № 9(176). С. 107–112.